

ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ – ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΜΑΡΚΟΥ

Φύλλα εργασίας
για τη
Γλώσσα

Στ' Δημοτικού

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Τα εκπαιδευτικά μου βιβλία / Δημοτικό / Γλώσσα
Γιάννης Ζαχαρόπουλος – Κωνσταντίνα Μάρκου, *Φύλλα εργασίας για τη Γλώσσα Στ' Δημοτικού*

Υπεύθυνη σειράς: Χαρά Σταυροπούλου
Επιμέλεια-Διόρθωση: Γιάννης Τσατσαρός

© 2009, Εκδόσεις Κυριάκος Παπαδόπουλος Α.Ε., Γιάννης Ζαχαρόπουλος, Κωνσταντίνα Μάρκου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Καποδιστρίου 9, 144 52, Μεταμόρφωση Αττικής, τηλ.: 210 2816134,

fax: 210 2817127, e-mail: info@epbooks.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: Μασσαλίας 14, 106 80 Αθήνα, τηλ.: 210 3615334

www.epbooks.gr

ISBN 978-960-412-953-9

Περιεχόμενα

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 Ταξίδια, τόποι, μεταφορικά μέσα

Μαθαίνω τη γραμματική μου και το συντακτικό μου	6
Τα ψάθινα καπέλα	8
Ταξιδεύοντας με ελέφαντα	10
Δύο μέρες στο βουνό	12
Επαναληπτικό κριτήριο αξιολόγησης 1ης Ενότητας	14
Παραγωγή γραπτού λόγου	16

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 Κατοικία

Μαθαίνω τη γραμματική μου και το συντακτικό μου	18
Το σπίτι του ποιητή Καβάφη	20
Μικρές αγγελίες	22
Κύριε, μας ενοχλείτε... ..	24
Επαναληπτικό κριτήριο αξιολόγησης 2ης Ενότητας	26
Παραγωγή γραπτού λόγου	28

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 Διατροφή

Μαθαίνω τη γραμματική μου και το συντακτικό μου	30
Συνταγές μαγειρικής	34
Διαφημίσεις	36
Η χελώνα και ο Ρεβιθάκης	38
Επαναληπτικό κριτήριο αξιολόγησης 4ης Ενότητας	40
Παραγωγή γραπτού λόγου	42

ΕΝΟΤΗΤΑ 6 Η ζωή σε άλλους τόπους

Μαθαίνω τη γραμματική μου και το συντακτικό μου	44
Αυτόχθονες λαοί - Σπίτι μας είναι η γη	46
Αιολική γη	48
Πορτογαλία	50
Επαναληπτικό κριτήριο αξιολόγησης 6ης Ενότητας	52
Παραγωγή γραπτού λόγου	54

ΕΝΟΤΗΤΑ 7 Η ζωή έξω από την πόλη

Μαθαίνω τη γραμματική μου και το συντακτικό μου	56
Ολική καταστροφή στις καλλιέργειες	60
Τριάντα εννιά καφενεΐα και ένα κουρείο	62
Καλοκαίρι με δρεπάνι, τσουγκράνα και αμίλητο νερό!	64
Επαναληπτικό κριτήριο αξιολόγησης 7ης Ενότητας	66
Παραγωγή γραπτού λόγου	68

ΕΝΟΤΗΤΑ 9 Συσκευές

Μαθαίνω τη γραμματική μου και το συντακτικό μου	70
Οδηγίες χρήσης καφετιέρας	72
Πάμε μια βόλτα στον Γουέμπι;	74
Το μηχάνημα	76
Επαναληπτικό κριτήριο αξιολόγησης 9ης Ενότητας	78
Παραγωγή γραπτού λόγου	80

ΕΝΟΤΗΤΑ 10 Ατυχήματα

Μαθαίνω τη γραμματική μου και το συντακτικό μου.....	82
Με λένε Σόνια.....	86
Δρόμο παίρνω... δρόμο αφήνω!.....	88
Οικιακές... παγίδες για παιδιά.....	90
Επαναληπτικό κριτήριο αξιολόγησης 10ης Ενότητας.....	92
Παραγωγή γραπτού λόγου.....	94

ΕΝΟΤΗΤΑ 11 Συγγενικές σχέσεις

Μαθαίνω τη γραμματική μου και το συντακτικό μου.....	96
Ώρες με τη μητέρα μου.....	98
Πρέπει να φανώ γενναίος.....	100
Μια οικογένεια ανάμεσα στις άλλες.....	102
Επαναληπτικό κριτήριο αξιολόγησης 11ης Ενότητας.....	104
Παραγωγή γραπτού λόγου.....	106

ΕΝΟΤΗΤΑ 13 Τρόποι ζωής και επαγγέλματα

Μαθαίνω τη γραμματική μου και το συντακτικό μου.....	108
Συνέντευξη με τον κύριο Μανόλη – Συνέντευξη με τον Αντώνη.....	110
Επιστήμη με άρωμα γυναίκας.....	112
«Η ιπτάμενη σκάφη» (Φρουτοπία).....	114
Επαναληπτικό κριτήριο αξιολόγησης 13ης Ενότητας.....	116
Παραγωγή γραπτού λόγου.....	118

ΕΝΟΤΗΤΑ 15 Κινηματογράφος – Θέατρο

Μαθαίνω τη γραμματική μου και το συντακτικό μου.....	120
Ποια ταινία να διαλέξουμε;.....	122
Μια σχολική παράσταση στο δάσος.....	124
Ανεβάζουμε τη δική μας παράσταση!.....	126
Επαναληπτικό κριτήριο αξιολόγησης 15ης Ενότητας.....	128
Παραγωγή γραπτού λόγου.....	130

ΕΝΟΤΗΤΑ 16 Μουσεία

Μαθαίνω τη γραμματική μου και το συντακτικό μου.....	132
Το άγαλμα που κρύωνε.....	134
Μουσείο Αφής.....	136
Ελληνικό Παιδικό Μουσείο.....	138
Επαναληπτικό κριτήριο αξιολόγησης 16ης Ενότητας.....	140
Παραγωγή γραπτού λόγου.....	142

ΕΝΟΤΗΤΑ 17 Πόλεμος και ειρήνη

Μαθαίνω τη γραμματική μου και το συντακτικό μου.....	144
Σκέψεις ενός παιδιού για τον πόλεμο.....	146
Όση ειρήνης.....	148
Αφίσα: «Σταματήστε τον πόλεμο».....	150
Επαναληπτικό κριτήριο αξιολόγησης 17ης Ενότητας.....	152
Παραγωγή γραπτού λόγου.....	154

Απαντήσεις στις ασκήσεις και στα κριτήρια αξιολόγησης.....	155
--	-----

ΕΝΟΤΗΤΑ

Ταξίδια, τόποι, μεταφορικά μέσα

Σε αυτή την ενότητα θα ασχοληθούμε με:

- τους χρόνους του ρήματος
- τους επιρρηματικούς προσδιορισμούς του χρόνου
- τις εξαρτημένες χρονικές προτάσεις

Βασικό λεξιλόγιο της Ενότητας:

- θυμάμαι, λαγωνικό, κομμένος -η -ο, χαρακτήρας, εμφάνιση, παμπάλαιος -α -ο, ξύλινος -η -ο, προκλητικός -ή -ό
- ταξιδιώτης, ευκαταφρόνητος -η -ο, ψυχραιμία, καθυστέρηση, αμετάπειστος -η -ο, εφημερίδα, μυθιστόρημα
- διήμερος -η -ο, συμμετοχή, προκαταβάλλω, χιονοδρομικό, ξένοιαστος -η -ο, χιονοδρομία, σακίδιο, προσανατολισμός

Μαθαίνω τη γραμματική μου και το συντακτικό μου

Οι χρόνοι του ρήματος

Τι δηλώνουν οι χρόνοι του ρήματος στην οριστική:

• **Παροντικός χρόνος:** Δηλώνουν μια ενέργεια που γίνεται ή έχει ολοκληρωθεί στο παρόν.

• **Ενεστώτας:** Περιγράφει μια ενέργεια που εξελίσσεται στο παρόν ή που επαναλαμβάνεται συνήθως.

Π.χ. Ο υδραυλικός **επισκευάζει** τη βλάβη. – Καθημερινά **φτάνουν** στο γραφείο του δεκάδες επιστολές.

• **Παρακείμενος:** Περιγράφει μια ενέργεια η οποία έχει ήδη ολοκληρωθεί τη στιγμή που μιλάμε.

Π.χ. Η Μαρία **έχει λύσει** όλες τις ασκήσεις. – Το κρέας **έχει ψηθεί**.

• **Παρελθοντικός χρόνος:** Δηλώνουν μια ενέργεια που έγινε στο παρελθόν.

• **Παρατατικός:** Περιγράφει μια ενέργεια που γινόταν στο παρελθόν συνεχώς ή επαναλαμβανόταν σε τακτά διαστήματα.

Π.χ. Όλο το πρωί **διάβαζε** τα μαθήματά της. – Τα βράδια η γιαγιά μάς **έλεγε** παραμύθια.

• **Αόριστος:** Περιγράφει μια ενέργεια που έγινε στο παρελθόν και είχε συνοπτικό χαρακτήρα.

Π.χ. **Πότισα** τα λουλούδια το πρωί. – Το απόγευμα **έβρεξε**.

• **Υπερσυντέλικος:** Περιγράφει μια ενέργεια που έγινε στο παρελθόν και που είχε ολοκληρωθεί πριν αρχίσει μια άλλη ενέργεια που έγινε επίσης στο παρελθόν.

Π.χ. – Όταν χτύπησε το τηλέφωνο, **είχε τελειώσει** το διάβασμά της.

– Το έργο **είχε ολοκληρωθεί** από τον περασμένο Νοέμβριο.

• **Μελλοντικός χρόνος:** Δηλώνουν μια ενέργεια που θα γίνει ή θα έχει ολοκληρωθεί στο μέλλον.

• **Συνοπτικός μέλλοντας:** Περιγράφει μια ενέργεια που θα γίνει και θα τελειώσει σε κάποια μελλοντική στιγμή.

Π.χ. **Θα ζωγραφίσω** ένα λουλούδι – Το απόγευμα **θα περάσω** από το σπίτι σου.

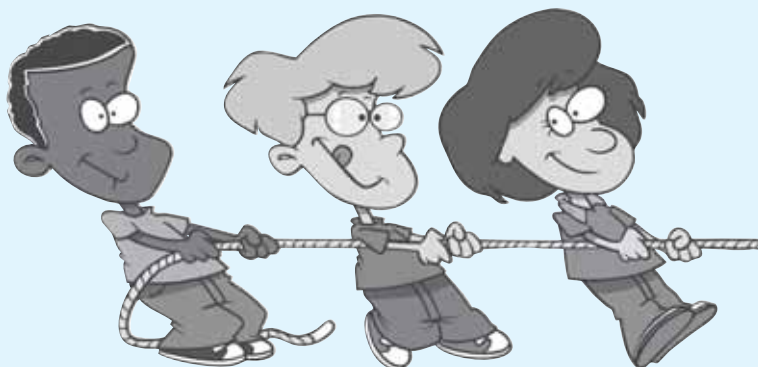
• **Εξακολουθητικός μέλλοντας:** Περιγράφει μια ενέργεια που θα γίνεται στο μέλλον εξακολουθητικά (συνεχώς) ή θα επαναλαμβάνεται σε τακτά διαστήματα.

Π.χ. Όλο το πρωί **θα διαβάζει** τα μαθήματά της. – Κάθε Σαββατοκύριακο **θα πηγαίνουν** στο εξοχικό τους.

• **Συντελεσμένος μέλλοντας:** Περιγράφει μια ενέργεια η οποία θα γίνει στο μέλλον και θα έχει τελειώσει πριν ολοκληρωθεί μια άλλη ενέργεια.

Π.χ. – Όταν περάσεις από το σπίτι, **θα έχω τελειώσει** τα μαθήματά μου.

– **Θα έχω φτάσει** στο σταθμό, πριν αναχωρήσει το τρένο.

Επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου

Ο χρόνος εκφράζεται με:

- **χρονικά επιρρήματα** (τώρα, πριν, μετά, χτες, σήμερα, αύριο, αργά, νωρίς, πέρυσι, φέτος, απόψε, ποτέ, κάποτε, όποτε, έπειτα, μόλις, αμέσως, σπάνια, συχνά, καθημερινά, συνέχεια κ.ά.)
Π.χ. Θα επιστρέψει **αύριο**. – Γυμνάζεται **καθημερινά**.
- **επιρρηματικές φράσεις που δηλώνουν χρόνο** (κάπου κάπου, πότε πότε, εδώ και δύο εβδομάδες, μέρα με τη μέρα, πού και πού, όλο το χρόνο κ.ά.).
Π.χ. Έρχεται **κάπου κάπου** και με βλέπει. – **Πού και πού** με ρωτάει για σένα.
- **προθετικές φράσεις** (ή αλλιώς **εμπρόθετους προσδιορισμούς**). Αποτελούνται από την πρόθεση και τη λέξη με την οποία αυτή συνδυάζεται.
Π.χ. Η απαγόρευση της κυκλοφορίας ισχύει **από σήμερα**. – Θα επιστρέψει **σε ένα μήνα**.
- **σύνθετες προθετικές φράσεις**. Αποτελούνται από επίρρημα, πρόθεση και τη λέξη με την οποία αυτή συνδυάζεται.
Π.χ. – Θυμήθηκα το όνομά του **ύστερα από μέρες**.
- **ονοματικές φράσεις** (ουσιαστικά σε αιτιατική και σπάνια σε γενική) / επιρρηματική χρήση της πτώσης
Π.χ. Θα πάμε στο Αρχαιολογικό Μουσείο **την Τετάρτη**. – Θα τα ξαναπούμε **του χρόνου**.
- **χρονικές μετοχές**
Π.χ. – **Πλησιάζοντας** στο σημείο συνάντησης, η καρδιά του άρχισε να χτυπά δυνατά.
– **Μπαίνοντας** στο κατάστημα, είδα το φίλο μου.
- **χρονικές προτάσεις**
Π.χ. – **Ενώ πλησίαζα στο σπίτι μου**, είδα κόσμο συγκεντρωμένο στην πλατεία.
– Θα έρθω στο πάρκο να παίξουμε, **όταν τελειώσω τα μαθήματά μου**.

Χρονικές προτάσεις

Χρονικές ονομάζονται οι προτάσεις που εισάγονται με τους **χρονικούς συνδέσμους** (όταν, όποτε, μόλις, πριν [να], προτού, αφού, αφότου, άμα, ώσπου, μέχρι που/να, ενώ, καθώς, όσο, έως ότου) και δηλώνουν πότε γίνεται αυτό που εκφράζει η κύρια πρόταση.

- Π.χ. – **Όταν βλέπει τα εγγόνια του**, η ψυχή του γαληνεύει.
– **Όσο έβλεπα τηλεόραση**, η αδερφή μου τακτοποιούσε το δωμάτιό της.
– Θα πάρετε την αμοιβή σας, **αφού ολοκληρώσετε την εργασία σας**.

Οι χρονικές προτάσεις έχουν άρνηση **δε(ν)**, εκτός αν εισάγονται με έκφραση που περιέχει **να**, οπότε έχουν άρνηση **μη(ν)**.

- Π.χ. – **Όταν δε διαβάζω**, παίζω με τους φίλους μου.
– Ζυμώνουμε και προσθέτουμε λίγο λίγο το χλιαρό νερό, **ώσπου να μην κολλάει η ζύμη στα χέρια**.

Ταξίδια τόποι, μεταφορικά μέσα